

RÚSDREKKA

TEY SUM DREKKA ALKOHOL Í FØROYUM DREKKA NÓGV

Stórir partur av føroyingum yvir 15 ár drekka als ikki alkohol – restin drekkur meira enn í okkara grannalondum

Árni Gregersen

38 av hvørjum 100 føroyingum yvir 15 ár drekka als ikki alkohol.

Tað vísir ein kanning, sum Gallup Føroyar gjørdi fyri Fólkaheilsuráðið.

Ein líknandi kanning, gjørd í Danmark, vísir, at har í landinum er talan bert um fimm av hvørjum 100 dønnum yvir 15 ár, sum als ikki drekka alkohol.

Søguliga sæð – og helst er tað so enn – so eru tað lut-falsliga nógvir føroyingar, sum als ikki nýta rúsdrekka.

Kanning, sum Rúsdrekka- og Narkotikaráðið gjørdi í 1991, vísti, at 13 prosent av teimum spurdu (20 ár og eldri) monnunum ikki høvdu drukkið rúsdrekka seinastu 12 mánaðirnar.

Talið fyri kvinnurnar í sama aldursbólki var 28 prosent. Niðurstøðan í kann- ingini var, at sammett við okkara grannalond vóru tað fleiri føroyingar, bæði mann- fólk og konufólk, sum als ikki drukku rúsdrekka.

Tølini eru úr einum áliti, sum táverandi landsstýris- maður við heilsuámalum, Karsten Hansen, lat gera.

– Í arbeiðinum at evna til rúsdrekka- og rúsevnis- politikkin hava verið ein røð av hoyringsfundum við viðkomandi myndugleikar, stovnar, ráð, fyrirkur, pri- vatar felagsskapir og áhuga- felagsskapir. Endamálið við hesum fundum hevur m.a. verið at fáa vitan og hugskot til innihaldið í rúsdrekka- poli- tikkinum og at skapa betur røttfesti undir arbeiðinum, segði landsstýrismaðurin.

Avleiðingarnar av rúsdrekka og misnýtslu

Í heilsuverkum kring allan heim er tað væl kent, at av- leiðingarnar av rúsdrekka og rúsdrekkamisnýtslu eru ómetaliga stórar.

Avleiðingarnar raka ikki bert misbrúkarar, men í stór- an mun eisini arbeiðspláss, familju, umhvørvi og fyri ikki at tala um heilsuverkið, har nógvir misbrúkarar enda.

Í Føroyum hava vit fáar ella ongar uppgerðir yvir, hvussu skaðilig rúsdrekka- nýtslan millum føroyingar er fyri fólk. Hinvegin er nógv tilfar úr okkara granna- londum og aðrastaðni, sum lýsir hesar avleiðingar neyvt.

Alheims heilsustovnurin undir ST – WHO – segði, at í 2014 doyðu 3,3 milljónir av fólki orsakað av ovurnýtslu av alkoholi. Hetta svarar til, at umleið seks prosent av øllum, sum doyðu hetta árið, doyðu av rúsevnismisnýtslu.

At misnýtsla av rúsevnum hevur ómetaliga ógvusligar avleiðingar á misbrúkaran er kent, men at tað eisini kostar samfelagnum ómetaliga

stórar peningaupphæddir er helst ikki so kent.

Bólkurin, sum arbeiðdi við álitinum um rúsevnir, sigur, at tað finnst ikki serliga mong tøl í Føroyum, sum vísa hesar umkostningar, men bólkurin hevur í staðin hugt at útreiðslunum, sum ein dansk kommuna við 50.000 íbúgvarum hevur av hesum.

Í hesi kommunu doyggja 300 fólk hvørt ár av sjúkum, sum hava við rúsdrekka at gera. (WHO sigur, at rúsdrekkamisnýtsla kann út- loysa 200 ymiskar sjúkur)

Í donsku kommununi, har tølini eru brúkt til at lýsa støðuna í Føroyum, koma aftur teimum 300, sum doyggja av sjúkum, koma andlát í ferðsluni og á arbeiðspláss- um, har orsøkin er rúsdrekka.

Ein kommuna í Danmark

við 50.000 íbúgvarum brúkar á leið 70 milljónir krónur árliga til rúsevnisviðgerðir og uppfylging til borgararmm sum drekka ógvusliga.

Sosialu avleiðingarnar í donsku kommununi, sum altso hevur eins nógvar íbúgvar, sum Føroyar, eru 1200 børn, sum hava foreldur, har rúsdrekka ger, at tey ikki megna at taka sær av teirra egnu børnum.

Av teimum tilfellum har børn verða flutt heimanífrá av barnavernd ella øðrum, er rúsdrekka í 44 prosentum orsøkin til hetta.

Hvat drekka føroyingar

Tað er sjálvandi stuttligt at vita, hvat føroyingar drekka og um drikkjumynstrið er broytt seinna árin.

Tað er tað. Øl er tað okkum dāmar best, men seianstu góð 20 árin eru vit

farin at drekka munandi meira vīn, enn vit gjørdur fyrr.

Vīnbrúkið er hækkað úr hálvum litri fyri góðum 20 árum síðani til hálvannan- litur fyri hvønn føroying yvir 15 ár nú.

Men tað gongur eisini hinvegin. Sølun av spiritus er minkað úr 2,8 litrum av reinum alkoholi til 1,8 litrar av alkoholi nú.

Hyggja vit yvirskipað og søguliga eftir, hvussu drykkjumynstrini hava verið og eru kring Evropa, so er greitt, at nýtslan av rúsdrekka lagar seg eftir lokal- um viðurskiftum.

Tað er lítið at ivast í, at drykkjumynstrini fyrst og fremst eru ávirkað av tí framleiðslu, sum er farin fram í heimaumhvørvinum. Og soleiðis er framvegis. Hvat tú drekkur er í ein stóran mun stýrt av tí fram-

leiðslu, sum er í økinum, tú býrt.

Í sunnara parti av Evropa verður vīn meira brúkt enn norðanfyr, har miðalnýtslan av øli er munandi størri. Uppaftur norðari vísir tað seg, at nýtslan av sterkum rúsdrekka er munandi størri.

Eftir miðaltølunum fyri norðurlond, so er nýtslan í Føroyum ikki serliga stór. Vit drekka minni enn sjeý litrar av alkoholi fyri hvønn føroying yvir 15 ár. og tað er á leið tað saman sum í Íslandi og Noreg.

Í Svøríki drekka tey beint yvir sjeý litrar av reinum alkoholi pr. fólk, meðan nýtslan í Finnlandi og Dan- mark er oman fyri níggju litrar pr. fólk. Í Grønlandi minkar nýtslan, sum tó í 2013 var 8,8 litrar pr. fólk yvir 15 ár.